

Staushede Plantage

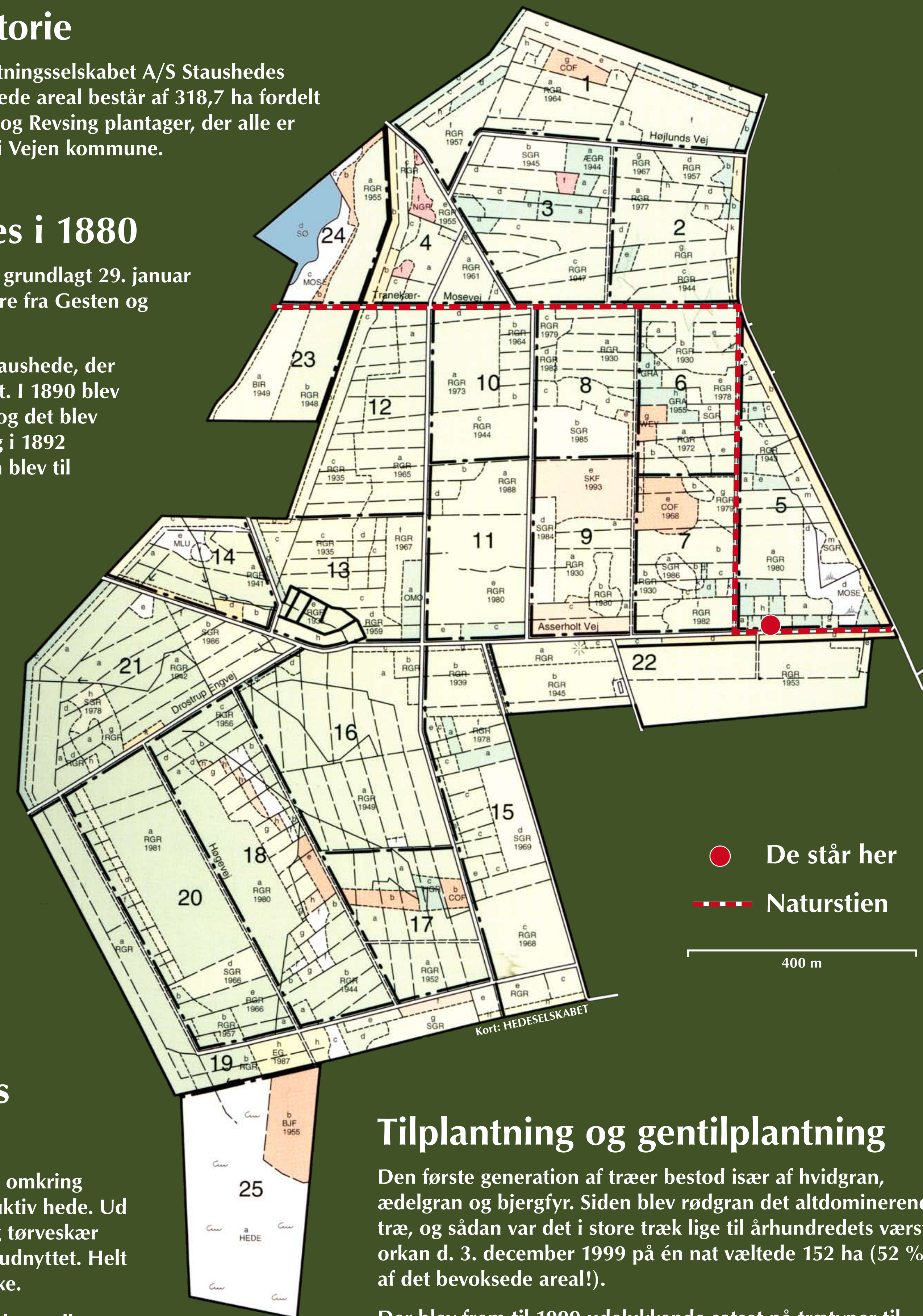
Plantagens historie

De befinder dem i Bepplantningsselskabet A/S Staushedes plantage. Plantagens samlede areal består af 318,7 ha fordelt på Staushede, Langebjerg og Revsing plantager, der alle er beliggende i Gesten sogn i Vejen kommune.

Selskabet stiftes i 1880

Bepplantningsselskabet blev grundlagt 29. januar 1880 af en kreds af beboere fra Gesten og Andst sogne.

I første omgang var det Staushede, der blev erhvervet og tilplantet. I 1890 blev endnu et areal erhvervet, og det blev til Langebjerg Plantage, og i 1892 købtes det areal, der siden blev til Revsing Plantage.



Heden og dens beboere

De nævnte områder henlå omkring 1880 primært som uproduktiv hede. Ud over lidt fårehold, lyng- og tørveskær blev hedeområderne ikke udnyttet. Helt ubeboet var heden dog ikke.

På Staushede fandtes otte huse eller hytter, som beboedes af fattigfolk. Bygningerne var ejet af gårdmænd i Vester Gesten og blev sammen med lidt jord lejet ud.

Staushede-beboerne havde ikke det bedste ry. Proprietær N.J. Bundsgaard på Kærholm betalte ligefrem 2 kr. årligt til en af beboerne, for at han ikke skulle stjæle på Kærholm. Da området blev tilplantet, forsvandt de fleste af disse huse.

Tilplantning og gentilplantning

Den første generation af træer bestod især af hvidgran, ædelgran og bjergfyr. Siden blev rødgran det altdominerende træ, og sådan var det i store træk lige til århundredets værste orkan d. 3. december 1999 på én nat væltede 152 ha (52 % af det bevoksede areal!).

Der blev frem til 1999 udelukkende satset på trætyper til træindustrien - såkaldt produktionsskov. I forbindelse med gentilplantningen efter stormfaldet er der i langt højere grad blevet plantet en varieret bevoksning frem for tidligere tiders monokulturer.

Hvor der før næsten ikke var løvtræer i plantagen, så udgør de nu ca. 25 %. Det er særligt eg og lind, og mindre grad bøg, fuglekirsebær, rødell og birketræer, der er tale om.

Blandt nåletræerne vil douglasgranen overtage rødgranens dominerende stilling. Lærk og skovfyr er andre nåletræsarter, der er gentilplantet med.

De nye træer i plantagen er allerede i god vækst, og om få årtier vil A/S Staushedes plantager fremstå som langt mere varierede og spændende end før stormfaldet i 1999. Det falder fint i tråd med, at plantagerne i fremtiden vil have større betydning som rekreative områder end som produktionsskov.

Seværdigheder

Skal man opregne A/S Staushedes største seværdigheder, kommer man ikke uden om Tranekær sø. Den opstod efter, at man især under 2. Verdenskrig gravede tørv til brændsel her. Før 1880 var Tranekær et fugtigt hedekær, hvor tranen yngede. Deraf navnet. Grusvejen med navnet Tranekær Mosevej leder fra Staushedevej ned til en vendeplads ved søen. Her kan man med fordel parkere og derefter følge stien rundt om søen og nyde den smukke natur.

Langs Asseholtvejen, hvor flere informationstavler er placeret, kan man endnu se nogle af de gamle grantræer, der blev plantet i årene efter 1880.

Staushede er også stedet, hvor en del lyng og revling stadig vidner om områdets tidligere hedekarakter. Særlig tydeligt er det i afdeling 25, hvor et areal fortsat ligger hen som hede. Det er området mellem Staushede plantage og Mosehusdammen. Det er også i dette område og de tilstødende dele af Staushede plantage, at man kan se indlandsklitter. Nogle steder kan de minde om gravhøje, men der er tale om indlandsklitter.

Vejene i Staushede plantage er ikke bygget til omfattende biltrafik, og i perioder med megen nedbør kan en del skovveje ligefrem være ufarbare. Derfor er det en god idé at stille bilen ved de større veje og gå sig til rette ad de mindre.

Naturstien fra Gesten til Staushede Plantage



Der er etableret en natursti fra Stilundvej i Gesten til Staushede Plantage. Stiens forløb i Langebjerg og Staushede plantager er vist på informationstavlerne i disse plantager.



Natur og dyreliv

Pattedyr og krybdyr

Plantagerne rummer en pæn bestand af rådyr, og i nogle år efter 1999 kunne også dådyr ses i Revsing Plantage. Kronhjorte ses på strejf i især Staushede Plantage, og på sigt vil der sikkert komme en fast bestand af kronhjorte her.

Andre af plantagens beboere er grævling, ræv, mår, læskat, mus, pindsvin og hare.

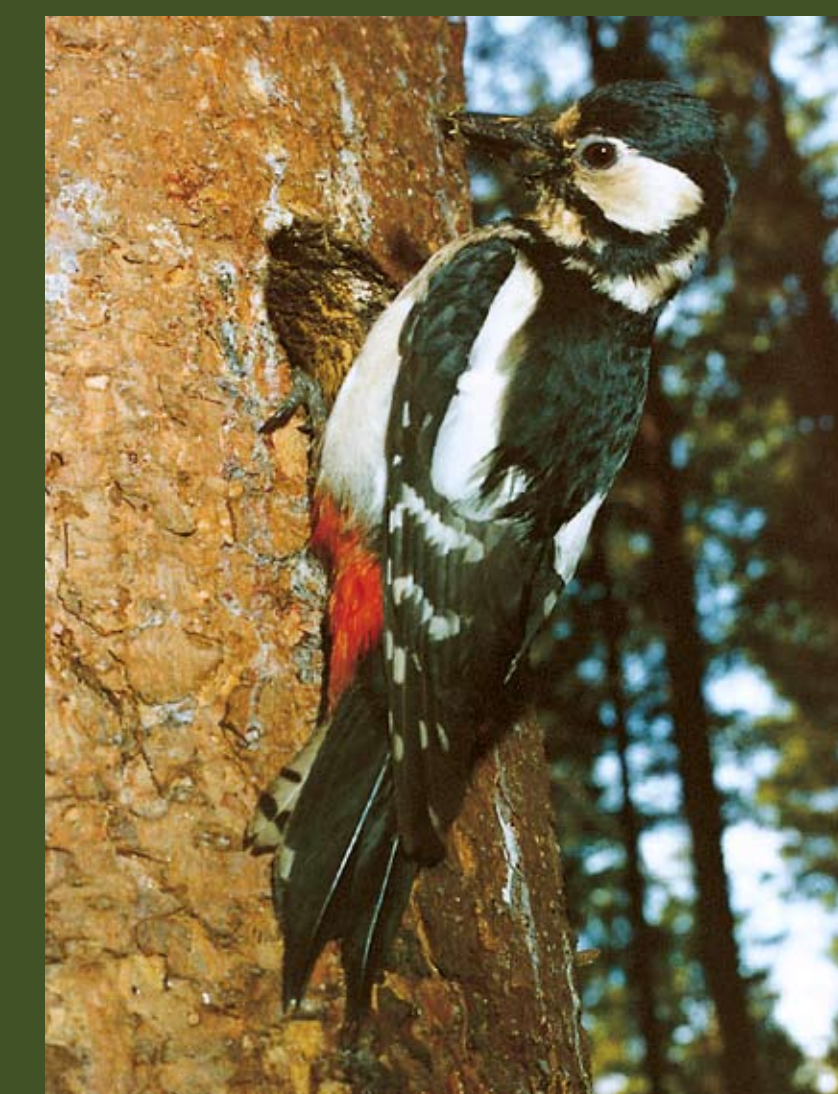
Blandt krybdyrene kan især hugorm, stålorm og firben fremhæves. Frøer og tudser ses i stort tal ved Tranekær sø og ved andre fugtige vandfyldte lavninger. I april kan der være en hel koncert af syngende tudser langs bredden af Tranekær sø.



Fugleliv

Fuglelivet i selskabets plantager må betegnes som varieret. Blandt de mindre arter kan nævnes: fuglekonger, gærdesmutter, sort- og top- og blåmejser, musvitter, spætmejser, løv-, skov-, have-, gransangere, munke, bogfinker, grønirisker, skovspurve, solsorte, misteldrosler, sangdrosler, gråkrager, skovskader, huskader. Ravn har rede i Staushede Plantage og ses ofte omkring Tranekær. Den store flagspætte yngler almindeligt i alle selskabets plantager. Sortspættens høres og ses efterhånden ofte, specielt i Staushede.

De rovfugle, der bor i plantagerne, er musvåge, spurvehøg, duehøg, tårnfalk og skovhornugle. Både ringdue og tyrkerdue yngler også. Faktisk var Langebjerg et af de første steder, tyrkerduen blev fundet ynglende i Danmark i 1954, efter at den spredte sig hertil i 1950. En sjælden – men næsten årligt forekommende – fugl er natravnen. Den overses let, da man skal færdes i plantagerne efter mørkets frembrud for at få et glimt af den eller høre dens karakteristiske sang. Næsten lige så skjult en tilværelse fører plantagens skovsneppe.



Fuglene ved Tranekær Sø

Fiskehejrer ses hyppigt ved Tranekær Sø, men siden en lille koloni i 1930'erne bestod i nogle få år i Staushede Plantage, har den ikke ynglet her. I Tranekær Sø kan man derimod glæde sig over ynglende knopsvaner, gråænder, blishøns og grønbenet rørhøne. Om vinteren kan trækgæster som sangsvaner og troldeænder ses.

Er man heldig, kan den farvestrålende isfugl ses ved Tranekær Sø og Staushede Bæk, der løber ud i Drostrup Å.



Det bliver spændende at følge udviklingen i plantagens dyre- og fugleliv de kommende år, når de gentilplantede arealer efterhånden bliver til noget, der mere er skov end plantage. Det vil betyde, at nye arter vil etablere sig – og et besøg i plantagerne vil blive endnu mere spændende.



Vis hensyn

- Plantagen er åben fra klokken 6 om morgenen til solnedgang.
- Vær med til at holde plantagen ren. Al henkastning af affald er forbudt. Picniffald tages med ud af plantagen efter besøget.
- Brug af åben ild i plantagen er forbudt pga. brandfare. Smid aldrig et cigaretskod i plantagen, da det i værste fald kan medføre skovbrand.
- Færdsel må kun foregå på veje og stier.
- Det er tilladt at samle svampe, nødder, bær, frø, kogler fra skovbunden, mos, lav, grene og kviste til personligt brug.
- Cykling kun på veje og grusstier – aldrig i skovbunden.
- Husk at holde hunden i snor.
- Når der skydes på Skydebanen i Langebjerg Plantage er al færdsel inde på skydebaneterrænet forbudt og forbundet med livsfare.

BEPLANTNINGSSKLSKABET STAUSHEDE A/S

Produceret af Moesgård Museum · Tekst: Hans Skov · Fotos: Jens Jeppesen, Jens Kirkeby og Hans Skov